

شورای جهانی آرشیو (ایکا)

کیانوش بیاتی^۲

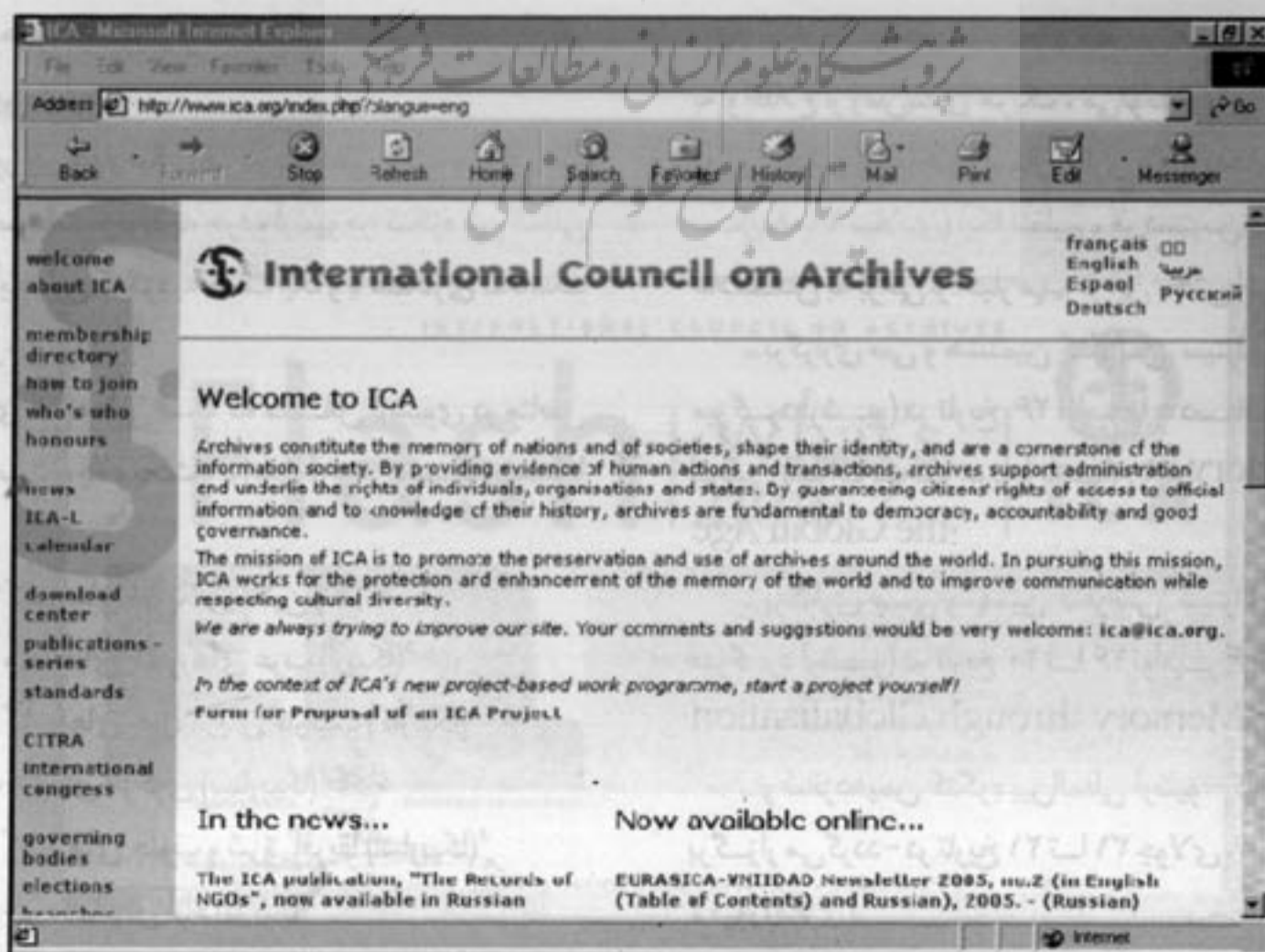
چکیده:

مقاله پیش‌رو به معرفی شورای جهانی آرشیو (ایکا) می‌پردازد. شورای جهانی آرشیو یکی از معروف‌ترین سازمان‌های بین‌المللی فعال در زمینه اسناد است. این شورا سازمانی غیر دولتی و غیرمتمرکز و دارای ۱۴۰۰ عضو سازمانی از ۱۹۰ کشور دنیا است. فکر اولیه تشکیل آن در سال ۱۹۴۸ و در سازمان یونسکو مطرح شد. متعاقب آن در سال ۱۹۵۰ این شورا همزمان با برگزاری اولین کنگره بین‌المللی خود در پاریس رسمیت یافت. در ابتدای نوشته حاضر، به همه شعبه‌های متعدد این شورا در سرتاسر دنیا و نیز سازمان‌های همکار با آن اشاره شده است. دنباله مطلب نیز به کنفرانس‌ها و کنگره‌های گذشته و آتی این شورا، انتشارات آن که شامل مجله، خبرنامه، کتابشناسی و مجموعه استانداردهای منتشره و نهایتاً لیست‌سرو این شورا و نحوه عضویت اختصاص یافته است.

میان آنها است، می‌توان حقوق فردی و فعالیت‌های مدیریتی، سازمانی و دولتی را مورد پشتیبانی بیشتر و بهتر قرار داد. در حال حاضر، موسسات و سازمان‌های متعددی در زمینه آرشیو به فعالیت می‌پردازند. یکی از مهمترین موسسات بین‌المللی فعال در این زمینه شورای جهانی آرشیو (ایکا) است که نوشته پیش رو به معرفی آن می‌پردازد.

شورای جهانی آرشیو (ایکا) سازمانی است غیر دولتی و غیرمتمرکز. فکر اولیه تشکیل شورای جهانی آرشیو در سال ۱۹۴۸ م. و در سازمان یونسکو مطرح شد. متعاقب آن در سال ۱۹۵۰ م. این شورا همزمان با برگزاری اولین کنگره بین‌المللی خود در پاریس رسمیت یافت. این

آرشیوها از موسسات بسیار مهم در جوامع امروزی به شمار می‌آیند زیرا منابع مهمی را نگهداری و در اختیار محققان و نهایتاً مردم قرار می‌دهند. در آرشیوها، اسناد و مدارک مهمی نگهداری می‌شود که در واقع از مهمترین منابع پژوهشی در زمینه‌های تاریخی، سیاسی، اجتماعی و... به شمار می‌آیند. این اسناد محتوی اطلاعاتی است که دانستن آنها برای عموم مردم و ترقی فکری و اجتماعی جامعه حائز اهمیت است. در واقع اسناد آرشیوی، حافظه ملل و جوامع به شمار می‌آیند. آنها هویت جوامع را شکل می‌بخشند و اساس جامعه اطلاعاتی محسوب می‌گردند. از طریق ایجاد دسترسی به منابع موجود در آرشیوها و با تکیه بر اطلاعات و محتوای منابع آرشیوی که در واقع دال بر فعالیت‌های انسانی و روابط

شورا تحت نظر یک مجمع عمومی و توسط هیاتی اجرایی (شامل یک رییس، ۵ معاون و کمیته اجرایی) اداره می شود. کمیته اجرایی دارای یک دبیر کل، رییس، معاون، خزانه دار و شش عضو انتخابی است. شورای جهانی آرشیو تا سال ۲۰۰۵ میلادی دارای ۱۷۰۰ عضو از بیش از ۱۸۰ کشور بوده است. اعضای این شورا به پنج دسته تقسیم بندی شده اند: آرشیوهای دولتی و ایالتی؛ نمایندگان مجامع حرفه ای آرشیوی؛ موسسات آرشیوی غیر دولتی؛ اعضای مستقل؛ و اعضای افتخاری.

ایکا از طریق بخش ها، کمیته ها و گروه های کاری خود تلاش می کند تا به علایق مشترک آرشیویست ها پاسخ گوید و آنان را در حل مشکلات یاری دهد. شورای جهانی آرشیو به طور کلی ارتقاء وضعیت حفاظت از اسناد و استفاده از آنها در سرتاسر دنیا را مطمح نظر دارد. از جمله اهداف اساسی این شورا عبارت است از:

- هماهنگی میان آرشیوها، انجمن های حرفه ای آرشیویست ها، آرشیوهای منطقه ای، محلی و اداری و آرشیویست های مستقل.

- تهیه استانداردها، مقررات، روش ها و سایر ابزار گردآوری، پردازش و آرایه سیستم های اطلاعاتی.

- آرایه کمک های مالی، فنی و کارشناسی به آرشیو کشورهای در حال توسعه.

- تنظیم سیاست ها و برنامه های توسعه در زمینه آرشیو و اطلاع رسانی.

- گسترش آموزش کارکنان و مراجعه کنندگان به آرشیوها و ارتقاء استعداد های بالقوه در سطوح ملی و منطقه ای در زمینه علم آرشیو و اطلاع رسانی.

- مطالعه و پژوهش در تئوری و فعالیت آرشیوی و کاربرد آن در مدیریت اسناد و مدیریت آرشیو.

اعضای این شورا هر چهار سال یک بار به منظور بحث و تبادل نظر درباره مسایل و موضوعات مربوط به حرفه آرشیو در کنگره بین المللی آرشیو^۲ گرد هم می آیند. این کنگره به همت ایکا و با همکاری تنگاتنگ کشور میزبان برگزار می گردد.

این شورا دارای شعبه هایی است که مسائل آرشیوی در مناطق جغرافیایی مختلف مورد توجه و بحث و بررسی قرار می دهد. این شعبه ها عبارتند از:

۱- شعبه کشورهای آمریکای لاتین (آلا)^۲

۲- شعبه منطقه ای کشورهای عرب (آریکا)^۵

۳- شعبه کشورهای حوزه دریای کارائیب (کاربیکا)^۶

۴- شعبه آفریقای مرکزی (سناریکا)^۷

۵- شعبه کشورهای جنوب و شرق آفریقا (اساریکا)^۸

۶- شعبه حوزه اقیانوس آرام (پاریکا)^۹

۷- شعبه کشورهای جنوب شرقی آسیا (ساریکا)^{۱۰}

۸- شعبه کشورهای جنوب و غرب آسیا (سواربیکا)^{۱۱}

۹- شعبه کشورهای غرب آفریقا (واریکا)^{۱۲}

شورای جهانی آرشیو به منظور پیشبرد فعالیت ها و تحقق بهتر اهداف خود با مجامع و سازمان های زیر هم همکاری نزدیک دارد:

۱- فدراسیون بین المللی مجامع و موسسات کتابخانه ای (ایفلا)^{۱۳}

۲- سازمان بین المللی استانداردسازی (ایزو)^{۱۴}

۳- مرکز بین المللی اطلاعات منابع تاریخی (سیبال)^{۱۵}

۴- کنفدراسیون بین المللی شجره شناسی (سیگ)^{۱۶}

۵- فدراسیون بین المللی آرشیو فیلم (فیاف)^{۱۷}

۶- فدراسیون بین المللی اطلاعات و مدارک (فید)^{۱۸}

۷- مجمع بین المللی آرشیو صدا (ایاسا)^{۱۹}

۸- کنفدراسیون بین المللی موزه های معماری (ایکام)^{۲۰}

۹- کمیته بین المللی موزه های ادبی (ایکلم)^{۲۱}

۱۰- فدراسیون بین المللی آرشیو تلویزیون (ایفتا) / (فیات)^{۲۲}

۱۱- شورای جهانی اتحادیه های علمی (ایکسو)^{۲۳}

۱۲- موسسه بین المللی علم آرشیو (ایاس)^{۲۴}

۱۳- سازمان هواشناسی جهان (ومو) / (ام)^{۲۵}

وبسایت شورای جهانی آرشیو (ایکا)، به زبانهای انگلیسی، فرانسوی، اسپانیایی، آلمانی، عربی و روسی است و دارای بخش هایی (پیوندهایی) است که در زیر به برخی از مهمترین آنها اشاره شده است:

- تقویم (calendar):

ایکا هر سال نشست ها، و همایش هایی را برگزار می نماید. مراجعان برای آگاهی از برنامه نشست ها و همایش های ایکا و شعبه های وابسته به و اطلاع از زمان بندی هریک، می توانند به این بخش مراجعه کنند. در این بخش برنامه های سال جاری و برنامه های سالهای آینده (تا سال ۲۰۰۸ میلادی) ایکا تنظیم و در دسترس قرار دارد. برای اطلاع علاقمندان به برخی از اخبار مهم در این بخش اشاره شده است:

- برگزاری سی و هشتمین کنفرانس سیترا (کنفرانس بین المللی میزگرد آرشیو) در تاریخ ۲۰ تا ۲۶ نوامبر تا ۱ دسامبر ۲۰۰۵ میلادی، در ابوظبی (امارات متحده عربی) با عنوان Building Memory in the Global Age

- برگزاری سی و نهمین کنفرانس سیترا (کنفرانس بین المللی میزگرد آرشیو) در تاریخ ۲۰ تا ۲۶ نوامبر ۲۰۰۶، در هلند با عنوان Sharing Memory through Globalization

- و شانزدهمین کنگره بین المللی آرشیو- که هر چهار سال یکبار برگزار می گردد- در تاریخ ۲۱ تا ۳۱ جولای ۲۰۰۸ میلادی در کوآلا لامپور (مالزی).

فلش^{۲۷}: خبرنامه داخلی شورای جهانی آرشیو است و اخبار مربوط به فعالیتها این شورا و مسائل جاری و مهم در حوزه آرشیو را منعکس می‌سازد. از این خبرنامه سه شماره در سال منتشر می‌شود. همه شماره‌های این خبرنامه از طریق سایت این شورا بصورت آنلاین در دسترس قرار دارد.

مجموعه مقالات سیترا^{۲۸}: سیترا در واقع کنفرانس بین‌المللی میزگرد آرشیوی است و هر سال با شرکت روسای آرشیوهای دولتی و نمایندگان آرشیوهای ایالتی، موسسات حرفه‌ای و آرشیوهای غیر دولتی تشکیل می‌شود. مجموعه مقالات کنفرانس بین‌المللی میزگرد آرشیو که بطور سالانه برگزار می‌شود در این مجله منعکس می‌گردد.

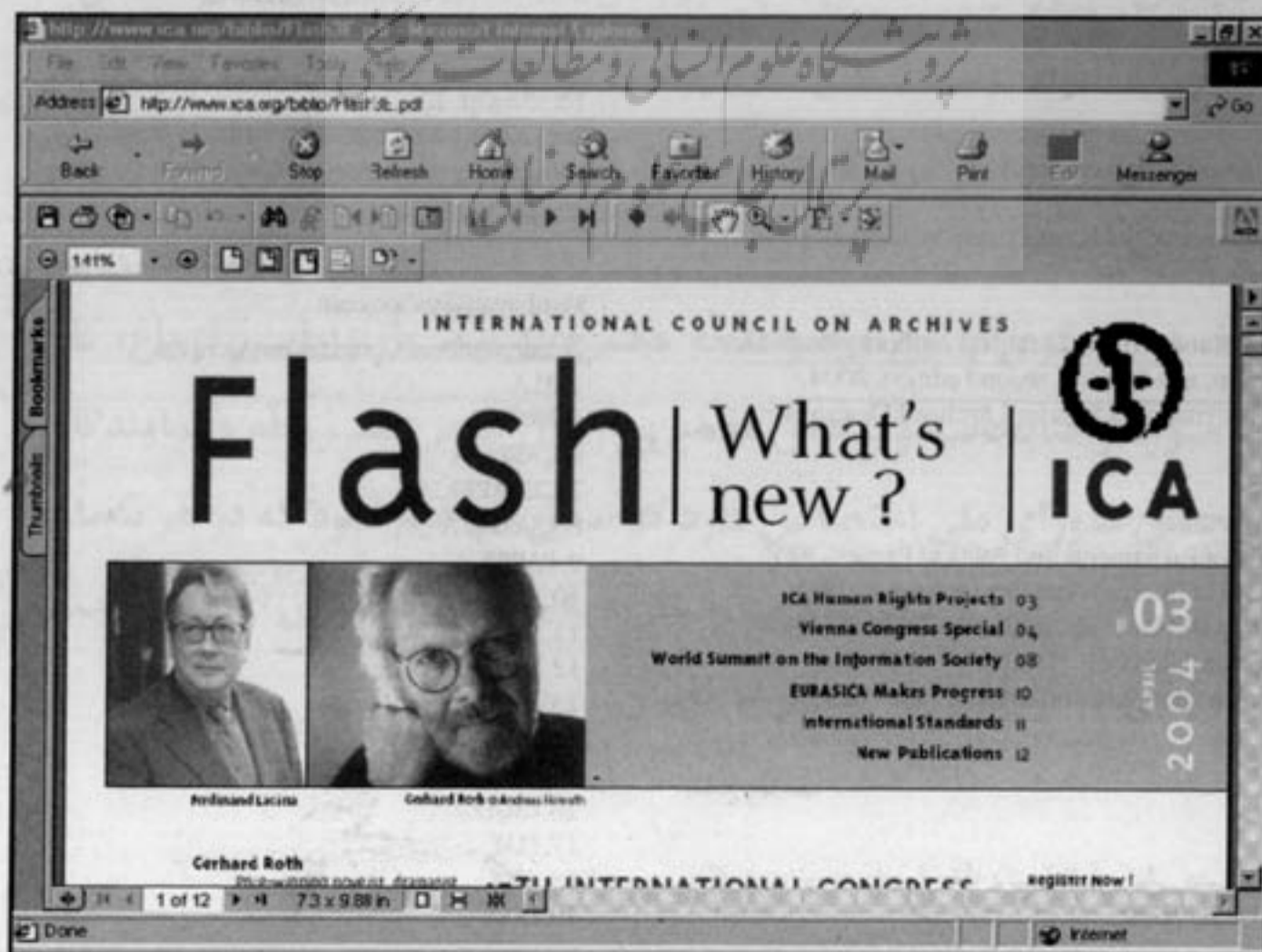
کتابشناسی شورای جهانی آرشیو^{۲۹}: این کتابشناسی شامل فهرست کاملی از کتابها، مقالات مجلات، کنفرانس‌ها، و سایر منابعی است که در زمینه آرشیو منتشر می‌شود.

استانداردها^{۳۰}: این استانداردها شامل آخرین رهنمودها و دستورالعمل‌ها در زمینه آرشیو است که به منظور استفاده در کنار سایر استانداردهای ملی و جهانی و یا توسعه استانداردهای ملی مورد توافق جمعی اعضای شورا قرار گرفته و استفاده از آنها توصیه شده است. کلیه استانداردهای ایکا بصورت آنلاین در دسترس قرار دارد. کاربران می‌توانند از طریق بخش استانداردهای این سایت به آخرین استانداردهای آرشیو که توسط ایکا انتشار یافته دسترسی یابند. موتور جستجویی که در این بخش ایجاد شده کاربران را قادر می‌سازد تا با وارد کردن کلید واژه به جستجوی استانداردهای مورد نظر خود بپردازند. ضمن آنکه این استانداردها با فرمت PDF نیز قابل بارگذاری (download) است و

انتشارات (Publications):

شورای جهانی آرشیو به منظور تبادل اطلاعات و آرایه رهنمودهای آرشیوی نشریات متعددی را منتشر و در اختیار اعضا قرار می‌دهد. از جمله مهمترین آنها مجله "کُما" و خبرنامه شورای جهانی آرشیو با عنوان "فلش" است. **کُما^{۳۱}:** کُما مجله فصلی شورای جهانی آرشیو و از جمله مهمترین نشریات این شورا محسوب می‌گردد. هر شماره از این مجله به طور معمول شامل مقالاتی از متخصصان آرشیو و گزارشات بخش‌های مختلف شورا است.

ارسال نمایند. این فرم شامل نشانی پست الکترونیکی متقاضی عضویت، گذرواژه‌ی انتخابی متقاضی و زبان مورد نظر وی است. <http://www.mailman.srv.ualberta.ca/mailman/listinfo/ica-l>

گروه‌های تخصصی^{۳۴}:

ایکا این امکان را فراهم آورده تا آرشیوها و آرشیویست‌ها متناسب با تخصص و علاقمندی خود، در یکی از گروه‌های تخصصی، عضو و به شکلی متمرکزتر به کار و فعالیت و بحث و تبادل نظر علمی بپردازند. در حال حاضر، تعداد ۱۴ گروه تخصصی در این زمینه به فعالیت می‌پردازند. برخی از این گروه‌ها عبارتند از: گروه آرشیوهای پارلمانی و احزاب سیاسی^{۳۵}؛ گروه آرشیویست‌های سازمان‌های بین‌المللی^{۳۶}؛ گروه آرشیوهای دانشگاهی و موسسات تحقیقاتی^{۳۷}؛ گروه آرشیوهای معماری^{۳۸}؛ گروه آرشیوهای ادبی و هنری^{۳۹} و ... عضویت در این گروه‌ها، از طریق تماس و یا مکاتبه با دبیرخانه هریک از آنها امکان‌پذیر است.

با توجه به فعالیت‌های شورای جهانی آرشیو در سطح بین‌المللی و گستره جغرافیایی وسیع و نیز تعداد بالای اعضای این شورا، طبعاً عضویت در آن، برای کلیه آرشیوها و آرشیویست‌ها به لحاظ آگاهی از آخرین فعالیت‌ها در زمینه آرشیو، پروژه‌های در دست انجام و شرکت در کنفرانس‌ها و کارگاه‌های آموزشی مرتبط حائز اهمیت، سودمند و مفید خواهد بود.

امکان تهیه متن چاپی آنها وجود دارد. این استانداردها عبارتند از:

۱. استاندارد بین‌المللی ضبط اسناد آرشیوی برای سازمانها، اشخاص و خانواده‌ها. ویرایش دوم، ۲۰۰۴.^{۴۰}
۲. استاندارد بین‌المللی عمومی توصیف منابع آرشیوی. ویرایش دوم ۱۹۹۹.^{۴۱}

لیست سرو^{۴۲} شورای جهانی آرشیو: لیست سرو شامل

فهرستی از اعضای یک گروه، سازمان، جمعیت و نظایر آن با علایق و یا اهداف مشترک است. ایکا دارای لیست سروی با ۱۵۰۰ عضو از ۱۸۰ کشور است. این لیست سرو با هدف تسهیل و تسریع برقراری ارتباطات حرفه‌ای میان اعضا و و بسط بیش از پیش اخبار آرشیوها در میان اعضا ایجاد گردیده است. کلیه افرادی که از پست الکترونیکی استفاده می‌کنند، و طبعاً دارای نشانی پست الکترونیکی هستند، می‌توانند با عضویت در آن به مبادله اطلاعات و اخبار در زمینه آرشیو بپردازند و یا سایر اعضا را از آخرین پیشرفت‌های حرفه‌ای آگاه، و یا به بحث و تبادل نظر در باب مشکلات و مسائل موجود بپردازند.

برای عضویت در این لیست سرو دو راه پیش‌بینی شده: نخست آنکه افراد علاقمند به سادگی می‌توانند با نشانی زیر مکاتبه و درخواست عضویت نمایند:

ICA-L-REQUEST@MAILMAN.SRV.UALBERTA.CA

راه دوم آن است که به صفحه اشتراک در سایت ایکا به نشانی زیر مراجعه و فرم آنلاین سادگی را که به این منظور تهیه شده تکمیل و آن را

20. ICAM
21. ICLM
22. IFTA/FIAT
23. ICSU
24. IIAS
25. WMO/OMM
26. COMMA: International Journal on Archives
27. FLASH
28. International Conference of the Round Table on Archives (CITRA)
29. ICA Bibliographies
30. ICA Standards
31. ISAAR(CPF): International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons, and Families, Second edition, 2004.
32. ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second edition, 1999.
33. list-serv
34. Sections
35. Section for Archives of Parliaments and Political Parties - [SPP]
36. Section for Archivists of International Organizations - [SIO]
37. Section on University and Research Institution Archives - [SUV]
38. Section on Architectural Records - [SAR]
39. Provisional Section on Literature and Art Archives - [SLA]

منابع و ماخذ:

- <http://www.ica.org/>

- نگارنده در نوشته حاضر از مقاله دکتر کیانوش کیانی هفت لنگ بهره بسیار برده است: <http://www.chn.ir/articleprint.asp>

1. International Council on Archives (ICA)
International Council on Archives
60 rue des Francs-Bourgeois
75003 PARIS, France
Tel : 33 (0)1 40 27 63 06
Fax : 33 (0)1 42 72 20 65
URL: <http://www.ica.org/>
E-mail: ica@ica.org

۲. کارشناس ارشد کتابداری فراهم آوری کتابخانه مجلس شورای اسلامی

kianbuyati@yahoo.com

3. International Congress on Archives
4. ALA
5. ARBICA
6. CARBICA
7. CENARBICA
8. ESARBICA
9. PARBICA
10. SARBICA
11. SWARBICA
12. WARBICA
13. IFLA
14. ISO
15. CIBAL
16. CIGH
17. FIAF
18. FID
19. IASA